

Правила за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска в Пенсионноосигурително дружество „Топлина“ АД и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания

Раздел I Основни положения

Чл. 1. Настоящите правила регламентират процедурите за наблюдение, измерване, анализ и управление на рисковете свързани с портфейлите на Универсален пенсионен фонд „Топлина“ (УПФ), Професионален пенсионен фонд „Топлина“ (ППФ), Доброволен пенсионен фонд „Топлина“ (ДПФ) (ФДПО), Пенсионноосигурително дружество „Топлина“ АД (ПОД), както и Фонд за изплащане на пожизнени пенсии „Топлина“ (ФИПП) и Фонд за разсрочени плащания „Топлина“ (ФРП) (ФИП) с оглед спазването на:

- (1) Кодекса за социално осигуряване (КСО).
- (2) Наредба № 34 от 04.10.2006г. на Комисията за финансов надзор (КФН).
- (3) Наредба № 59 от 04.04.2018г. на Комисията за финансов надзор (КФН).
- (4) Наредба № 60 от 02.05.2018г. на Комисията за финансов надзор (КФН).
- (5) Наредба № 10 от 29.06.2021г. на Комисията за финансов надзор (КФН).
- (6) Инвестиционните политики на фондовете.

Чл. 2. ПОД идентифицира и измерва рисковите фактори свързани с отделните инструменти в портфейла по чл. 1, след което измерва общата експозиция на портфейла към тези фактори и взема решения за лимити, толерантност и управление на рисковете на портфейлно ниво. ППФ „Топлина“, УПФ „Топлина“, ПОД „Топлина“, ФИПП „Топлина“ и ФРП „Топлина“ имат консервативен профил на инвестиционните си портфейли с преобладаващи инвестиции в дългови финансови инструменти, а ДПФ „Топлина“ има умерено-рисков профил на инвестиционния портфейл с преобладаващи инвестиции в дялови и дългови финансови инструменти.

Чл. 3. При оценката на риска, свързан с инвестициите на Фондовете, и вземането на инвестиционни решения пенсионноосигурителното дружество не се доверява единствено и механично на кредитни рейтинги, присъдени от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква „б“ на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.).

Раздел II Идентифициране на инвестиционните рискове

Чл. 4. ПОД идентифицира и измерва всички видове пазарен риск свързани с отделните инструменти в фондовете за ФДПО и ФИП:

- (1) Лихвен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент поради изменение на нивото на лихвения процент влияещ върху стойността на този инструмент.
- (2) Валутен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент деноминиран във валута различна от Лев и Евро поради изменение на курса на обмяна между тази валута и Лев или Евро.
- (3) Ценови риск, свързан с инвестиции в акции, е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.
- (4) Ценови риск, свързан с инвестиции в недвижимост, е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в недвижимост при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

Чл. 5. Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите в които те извършват дейност.

Чл. 6. Ликвиден риск е рискът от загуби при наложителни продажби на финансови инструменти при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.

Чл. 7. Концентрационен риск е рискът от загуби причинен от липсата на диверсификация в портфейла, произтичащ от относително голяма експозиция към определена група контрагенти, индустрии или географско разпределение.

Чл. 8. Оперативен риск е рискът от възникване на преки или непреки загуби в резултат на неадекватни или неработещи вътрешни процедури, служители или системи или възникнали събития дължащи се на външни фактори.

Оперативните рискове могат да бъдат:

1. Вътрешни – свързани с организацията на работата на Дружеството във връзка с управлението на фондовете, като се разделят на:

1.1. Рискове, свързани с персонал - рискове от загуби свързани с възможността от грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация и мотивация;

1.2. Технологичен риск - свързан със загуби, обусловени от несъвършенството на използваните технологии - неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

2. Външни – свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на Дружеството във връзка с управлението на фондовете.

2.1. Риск на обкръжаващата среда - риск, свързан с възможните загуби, свързани с изменения в средата от нефинансов характер, в която оперират фондовете - изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

2.2. Риск от физическо вмешателство - рискове, асоциирани със загуби, в следствие на непосредствено физическо вмешателство – грабеж, терористичен акт, непозволено проникване в информационната система на фондовете.

Чл. 9. Законов риск е рискът за портфейлите свързани с промени в Кодекса за социално осигуряване (КСО) и други нормативни актове регулиращи инвестиционната дейност на ПОД. Подобни промени могат да доведат до загуба на пазарна стойност при привеждането на портфейлите в регулация.

Чл. 10. Политически риск е рискът произтичащ от появата на сътресения в политическото положение, водещи до влошаване на нормалното функциониране на държавните органи и институции. Той се изразява в предприемането от страна на официалните власти на мерки и инициативи, които могат да доведат до влошаване на пазарните и инвестиционни условия, при които ПОД осъществява своята дейност, до влошаване на финансовите резултати и съответно на доходността, която получават пенсионноосигурените лица.

Чл. 11. Биометричните и инвестиционните рискове се разглеждат от гледна точка на осигурените лица и пенсионерите в управляваните от дружеството фондове.

Чл. 12. Риск при хеджиращи сделки е рискът, при който хеджиращия инструмент престава да изпълнява своята функция за намаляване на инвестиционния риск, свързан с хеджирания актив. ПОД може да сключва хеджиращи сделки, с цел намаляване на инвестиционните рискове само в съответствие с настоящите правила и ако не се нарушават инвестиционните ограничения, предвидени в КСО.

- (1) "Хеджиран актив" е актив на Фонда по чл. 176, ал. 1 от КСО, за който е сключена хеджираща сделка с цел намаляване на свързания с него инвестиционен риск.
- (2) "Базови активи" са ценни книжа, инструменти на паричния пазар или други имуществени права по чл. 176, ал. 1 от КСО, а също и валутни курсове, индекси на регулирани пазари на ценни книжа и лихвени проценти, представляващи основата за определяне на цената на хеджиращия инструмент.
- (3) "Хеджиращ инструмент" е финансов инструмент, при използването на който се очаква, че промяната в неговата справедлива стойност или в паричните потоци, свързани с него, ще компенсира напълно или частично промените в справедливата стойност или в паричните потоци на хеджирания актив.
- (4) "Бързо ликвидни дългови ценни книжа" са ценни книжа, които в срок 7 работни дни могат да бъдат превърнати в парични средства по пазарна цена на регулирания пазар на ценни книжа, на който се търгуват.
- (5) "Пазарен риск" е възможността от загуби в резултат от изменението на цените на финансовите инструменти, лихвените проценти, валутните курсове или други фактори, определящи стойността на хеджиращия инструмент.
- (6) "Офсетова сделка" е сделка, при която се извършва обратна на сключена хеджираща сделка, с цел нейното закриване.
- (7) ПОД определя всеки работен ден стойността на пазарния риск на всички хеджиращи инструменти и риска от неизпълнение на задълженията на насрещната страна по форуърдни валутни договори и лихвени суапи.
- (8) Сумата от стойностите на риска от неизпълнение на задълженията на насрещните страни по всички сключени форуърдни валутни договори и договори за лихвен суап и сумата от стойностите на

пазарния риск на всички хеджиращи инструменти не може да надвишава стойността на нетните активи на Фонда за съответния ден.

(9) Сключването на хеджиращи сделки не може да доведе до увеличаване на експозицията на Фонда към рисковете, свързани с дадена категория инвестиции или даден емитент до ниво, по-високо от допустимото при преки инвестиции.

(10) ПОД извършва оценка на ефективността на хеджирането чрез методи, определени според целите и стратегията на хеджирането и управлението на риска; като може да прилага следните методи:

1. метод на сравнение на основните характеристики и елементи на хеджирания актив и хеджиращия инструмент; този метод се използва само при хеджиране, при което основните характеристики на хеджирания и хеджиращия инструмент са идентични в много голяма степен;
2. метод на компенсиращите се промени ("dollar offset"), при който се сравняват измененията в стойността или паричните потоци на хеджиращия инструмент с измененията в стойността или паричните потоци на хеджирания актив, дължащи се на хеджирания риск;
3. метод, базиран на регресионен анализ; с този метод се оценява дали и доколко промените в стойностите на хеджирания актив и хеджиращия инструмент имат висока степен на корелация; независимата променлива отразява промените в стойността на хеджирания актив, дължащи се на хеджирания риск, а зависимата променлива отразява промените в стойността на хеджиращия инструмент, като се използват реалните количества от хеджирания актив и хеджиращия инструмент; методът, базиран на регресионен анализ, изисква оценката на следните статистически показатели:
 - a. наклон на кривата на регресия, който трябва да бъде отрицателен и със стойност между [-0,8; -1,25];
 - b. коефициент на детерминация (R^2), който определя степента на корелация или каква част от промените в стойността на хеджиращия инструмент могат да се обяснят с промените в стойността на хеджирания актив, дължащи се на хеджирания риск;
 - c. статистическа валидност на зависимостта между хеджиращия инструмент и хеджирания актив по отношение на хеджирания риск, измерена чрез F статистиката; зависимостта трябва да бъде статистически значима.

(11) ПОД извършва оценка на влиянието на хеджиращите сделки върху рисковия профил на портфейла на Фонда чрез метода на редуциране на вариацията, при който се сравняват промените на справедливата стойност или паричните потоци на хеджираната позиция с промените в справедливата стойност или паричните потоци на самия хеджиран актив. За изчисляване на показателя за ефективност при този метод се използва следната формула:

$$1 - A/B,$$

където:

A е сумата на повдигнатите на квадрат периодични промени в комбинираната позиция;

B е сумата от повдигнатите на квадрат периодични промени на хеджирания актив.

Раздел III

Измерване на видовете рискове

Чл. 13. ПОД измерва лихвения риск чрез следния количествен метод:

- (1) Дюрация е основната мярка за чувствителността на един инструмент към изменение на нивото на лихвените проценти. ПОД използва метода на модифицираната дюрация, за да измери лихвения риск свързан с всеки инструмент базиран на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси базирани на лихвени проценти и фючърси базирани на облигации.
- (2) Модифицирана дюрация се изчислява по следната формула:

Модифицирана Дюрация = (Маколи Дюрация) / $(1 + Y/n)$, където:

Маколи Дюрация (D) – средно-претеглени парични потоци на база време

Маколи Дюрация (D) = $[(\text{Сегашна Стойност на Паричен Поток})^i \times (\text{Време до Настъпване на Паричен Поток})^i] / \text{Цена на Облигация}$

Y – доходност до падеж

n – брой лихвени плащания в годината.

Чл.14. ПОД измерва валутния риск чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута различна от лев и евро като процент от нетните активи на всеки фонд.

Чл.15. ПОД измерва ценовия риск, свързан с инвестиции в акции, чрез приложимия за съответния пазар количествен метод от изброените:

- (1) Историческа волатилност измерена чрез стандартно отклонение.
- (2) β -коефициента към индексите на съответните пазари.
- (3) При невъзможност за прилагане на (1) и (2), ПОД използва стандартното отклонение на индексите на регулираните пазари, на които се търгуват дадени акции като заместител при цялостния анализ на портфейлите.

Чл.16. ПОД измерва ценовия риск, свързан с инвестициите в недвижими имоти посредством количествени и качествени анализи на основата на официални източници за достоверни данни за пазара на недвижими имоти по следните показатели:

- (1) Промяна на ценови индекси за имоти.
- (2) Ниво на стопанска активност и платежоспособност на населението.
- (3) Други макроикономически и финансови фактори, които пряко влияят върху инвестициите в недвижими имоти.
- (4) Постигната доходност от инвестиционния имот.
- (5) ПОД измерва ценовия риск свързан с инвестициите в недвижими имоти на ФДПО чрез историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение за период от една година, на месечна база.

Чл.17. ПОД разглежда три основни вида кредитен риск:

- (1) Контрагентен риск е рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки като валутни форуърди, лихвени суапи, и други извънборсови инструменти разрешени от нормативната база. ПОД измерва този риск чрез стойността на нетното вземане от всички извънборсови сделки сключени с една насрещна страна като процент от нетните активи. В случай, че пенсионноосигурителното дружество сключва форуърден валутен договор или договор за лихвен суап от името и за сметка на Фонда, то е длъжно да определи стойността на риска от неизпълнение на задълженията на насрещната страна по сделката. Стойността на риска по предното изречение е равна на стойността на нереализираната печалба от сключения форуърден валутен договор или договор за лихвен суап. Стойността на нереализираната печалба е равна на пазарната стойност на договора, когато тя е положителна. При определяне стойността на нереализираната печалба не се вземат предвид таксите и комисионните, които се плащат при сключване на такива сделки. В случай че фондът притежава хеджиращи инструменти по няколко сделки с една насрещна страна, стойността на риска от неизпълнение на задълженията на насрещната страна по тези сделки е равна на разликата между нереализираните печалби и загуби от всички тези сделки, ако:
 1. сделките са сключени въз основа на нетиращо споразумение с насрещната страна.
 2. нетиращото споразумение по т. 1 предвижда, че в случай на неизпълнение, несъстоятелност или ликвидация на насрещната страна по сделката се изчислява само едно задължение (в случай на нетна отрицателна пазарна стойност) или само едно вземане (в случай на нетна положителна пазарна стойност) към Фонда, като вземанията и задълженията, които са обект на нетиращото споразумение, се считат за погасени.
 3. неплатежоспособността на насрещната страна е основание за прекратяване на договора.В този случай ПОД определя на нетна база стойността на риска от неизпълнение на задълженията на всяка насрещна страна по договорите, включени в нетиращото споразумение, като положителна разлика от нереализираните печалби и загуби по тези договори. Стойността на риска от неизпълнение на задълженията на насрещната страна във връзка със сключени с нея един или повече форуърдни валутни договори и/или договори за лихвен суап не може да надхвърля 5 на сто от нетните активи на Фонда.
- (2) Сетълмент риск е рискът, възникващ от възможността за всеки фонд да не получава насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като е изпълнил своето задължение по дадени сделки. ПОД измерва този риск чрез стойността на всички неприключили сделки с една насрещна страна като процент от нетните активи. Не се включват сделките сключени при условие на сетълмент DVP (доставка срещу плащане) или с международни клирингови институции разполагащи с гаранционни механизми.
- (3) Инвестиционен кредитен риск е риск от намаляване на стойността на инвестицията в един дългов финансов инструмент поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, промяна в контрола, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др.
 1. При инвестиции в държавни облигации, за определяне на нивото на кредитния риск се използват кредитни рейтинги, присъдени от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква „б“ на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на

Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.), както и такива присъдени от агенции, които не са включени в Приложение III на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799. Въпреки това ПОД не се доверява единствено и механично само на тези кредитни рейтинги, а постоянно се следят и анализират следните данни за страната емитент:

- Макроикономическо състояние.
- Вътрешна политическа обстановка.
- Външна политическа обстановка.

2. При инвестиции в корпоративни облигации за които има присъден кредитен рейтинг от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква „б“ на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.), както и такива присъдени от агенции, които не са включени в Приложение III на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799 за определяне на нивото на кредитният риск се използват тези кредитни рейтинги. Въпреки това ПОД не се доверява единствено и механично само на тези кредитни рейтинги, а постоянно се следят и анализират и следните данни емитента:

- Публикувани финансови отчети.
- Новини свързани с конкретният емитент.
- Новини свързани с сектора на икономиката в която извършва дейност емитента.
- Политически и макроикономически новини свързани с държавата/ите и региона/ите в които извършва дейност емитента.

ПОД също така извършва качествен и количествен кредитен анализ на емитента на базата на:

- Финансови отчети.
- Капиталова структура.
- Обезпечение.
- Управление и репутация на емитента.

3. При инвестиции в корпоративни облигации за които няма присъден кредитен рейтинг от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква „б“ на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.), както и такива присъдени от агенции, които не са включени в Приложение III на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799, за определяне на нивото на кредитният риск ПОД извършва качествен и количествен кредитен анализ на емитента на базата на:

- Финансови отчети.
- Капиталова структура.
- Обезпечение.
- Управление и репутация на емитента.

ПОД също така постоянно следи и анализира и следните данни емитента:

- Новини свързани с конкретният емитент.
- Новини свързани с сектора на икономиката в която извършва дейност емитента.
- Политически и макроикономически новини свързани с държавата/ите и региона/ите в които извършва дейност емитента.

4. При инвестиции в депозити в банки отговарящи на изискванията на Наредба № 29 от 12.07.2006 г. на Комисията за финансов надзор, за определяне на нивото на кредитният риск се използват кредитните рейтинги присъдени от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква „б“ на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.), както и такива присъдени от агенции, които не са включени в Приложение III на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1799. Въпреки това ПОД не се доверява единствено и механично само на тези кредитни рейтинги, а постоянно се следят и анализират и следните данни емитента:

- Публикувани финансови отчети.
- Новини свързани с банката.
- Политически и макроикономически новини свързани с държавата/ите и региона/ите в които извършва дейност банката.
- Капиталова структура на банката.
- Управление и репутация на банката.

Чл. 18. Измерването на ликвидния риск става чрез наблюдение (следене) на нивото (съобразно инвестиционната политика и КСО) на необходимите средства за определен период, които следва да се изплатят на осигурените лица и пенсионерите на съответния фонд или на техните наследници, както и на нивото на необходимите средства свързани с формирането на резерви, управление на активите и пасивите и осъществяването на дейността на Дружеството и фондовете.

Чл. 19. ПОД измерва концентрационния риск, чрез количествено определяне на експозицията към всеки емитент (група свързани лица) като процент от активите на Дружеството и фондовете.

Чл. 20. ПОД измерва оперативния риск чрез качествени измерения базирани на анализ на дейността на служителите, процесите, моделите и кадровата и технологичната обезпеченост на дружеството. Управителният съвет на ПОД отговаря за създаването на цялостната организация и ефективното функциониране на системата за управление на оперативния риск.

(1) Методи за управление на оперативните рискове.

1. Методи за управление на рисковете свързани с персонала:

1.1. Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;

1.2. Ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на Дружеството и провеждане на регулярни обучения на персонала по теми, свързани с финансова теория и практика, управление на риска, нормативната база, имаща отношение към дейността на фондовете, информационните технологии и сигурност.

2. Методи за управлението на технологичните рискове:

2.1. Архивиране на информационната система на фондовете;

2.2. Процедура, позволяваща максимално бързо възстановяване работата на информационната система на фондовете;

2.3. Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система на фондовете;

2.4. Дефиниране на нива на достъп на служителите на Дружеството според длъжностната им характеристика.

3. Методи за управление на рисковете, свързани с обкръжаващата среда:

3.1. Поддържане на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на фондовете;

3.2. Използване на външни консултанти в случай на необходимост за привеждане на дейността на Дружеството във връзка с управлението на фондовете в съответствие с нормативните изисквания и промените в тях;

3.3. Участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на Дружеството във връзка с управлението на фондовете.

4. Методи за управление на риска от физическо вмешателство:

4.1. 24-часово наблюдение и контрол на помещенията, в които се намират технологичните средства и архивите на Дружеството във връзка с управлението на фондовете;

4.2. Профилактика на определени периоди на въведените системи за наблюдение и контрол;

(2) Оперативните рискове се оценяват с една от следните степени:

1. Нисък – когато всички рискове са покрити с адекватни контролни процедури с висока ефективност и липсват или са налице незначителни отклонения;

2. Среден – когато всички рискове са покрити в известна степен с контролни процедури с недостатъчна ефективност;

3. Висок – когато не всички рискове са покрити с контролни процедури и/или процедурите на предварителния контрол липсват или не действат ефективно, в резултат на което е нарушено спазването на принципите за добро управление и прозрачност.

Гранична стойност за оперативните рискове, „Висок“

Чл. 21. ПОД наблюдава законовия риск чрез отчитане на вероятността за промени в нормативната база и разглеждане на алокацията на инвестициите спрямо тези ограничения.

Чл. 22. ПОД оценява политическия риск, който произтича от появата на промени в политическото пространство, водещи до влошаване на нормалното функциониране на държавните органи и институции, и които промени могат да имат негативен ефект върху пазарните и инвестиционни условия, при които Дружеството осъществява своята дейност.

Чл. 23. (Изм. с решение на УС от 27.11.2023 г.) ПОД измерва Биометричните/актюерски рискове, вземайки предвид факторите "преживяване" и "риск от смърт по време на гарантирания период".

- За покриване на биометричния риск ПОД създава резерв за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии, съгласно изискванията на НАРЕДБА № 19 от 08.12.2004 г. за пенсионните резерви и резервите за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии.
- Размерът на необходимите средства за резерв за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии се определя по начин, регламентиран в правилата на съответния фонд при пълно спазване на изискванията на нормативната уредба.
- ПОД съблюдава риска от "преживяване" на лицата с отпуснати пожизнени пенсии, по-дълго от предвиденото в актюерските разчети, чрез прилагане на съответните механизми по отношение формиране и поддържане на достатъчен резерв заложен в правилата на съответния фонд, както и поддържането на достатъчно по размер собствени средства на пенсионноосигурителното дружество, покриващи границата на платежоспособност, така че да може да изпълни поетите задължения към пенсионерите и техните наследници.
- ПОД анализира чувствителност на размера на резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии при следене на промени в биометричните таблици.

Чл. 24. ПОД измерва риска при хеджиращи сделки посредством изброените методи:

- (1) Стойността на пазарния риск на фючърните договори, форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап се определя по метода на пазарната оценка и е равна на текущата експозиция на пенсионния фонд по съответния договор, към която се прибавя добавка, изчислена съгласно ал. 3. Текущата експозиция по договора е абсолютната величина на пазарната стойност на договора, оценена съгласно чл. 10а, ал. 1, 3, 4 или 5 от Наредба № 9 и в съответствие с правилата за оценка на активите и пасивите на ПОД и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване за деня, за който се отнася оценката на стойността на пазарния риск, когато тази пазарна стойност е положителна, и нула, когато е отрицателна.
- (2) Стойността на пазарния риск на опцията е равна на текущата експозиция на пенсионния фонд към базовия актив на опцията, към която се прибавя добавка, изчислена съгласно ал. 3. Текущата експозиция към базовия актив на опцията се определя чрез делта еквивалента, който е произведение от пазарната стойност на базовия актив за деня, за който се отнася оценката на стойността на пазарния риск и делта коефициента на опцията, публикуван за същия ден от регулирания пазар, на който тя се търгува.
- (3) Добавката по ал. 1 и 2 се изчислява като процент от стойността на базовия актив (договореното количество, умножено по договорената цена) или от условната главница в зависимост от вида на базовия актив и остатъчния срок до падежа на съответния договор, съгласно следната таблица:

Вид базов актив	Остатъчен срок до падежа на договора		
	до 1 година	между 1 и 5 години	над 5 години
Лихвен процент	0,0%	0,5%	1,5%
Валутен курс	1,0%	5,0%	7,5%
Акции, индекси и др.	6,0%	8,0%	10,0%

- (4) Когато договорът за лихвен суап съдържа условия за периодичен сетълмент по всички оставащи плащания към предварително определени дати и преразглеждане на условията на договора, така че стойността на договора да бъде нула на тези дати, остатъчният срок до падежа по този договор за целите на ал. 3 се определя спрямо следващата определена дата за периодичен сетълмент и преразглеждане на договора. За договори, отговарящи на тези условия и с общ остатъчен падеж над една година, се прилага минимален процент 0,5 на сто.

Чл. 25. ПОД измерва пазарния риск на ФДПО чрез стандартно отклонение, изчислено на база на дяловете, публикувани на електронната страницата на Компанията и на електронната страница на Комисията за финансов надзор.

Чл. 26. ПОД прилага статистически модел за оценка на потенциалните загуби на ФДПО, чрез параметричен и исторически VaR методи, при 1-дневен времеви период съответно при доверителен интервал от 95% и 99%, на база стойността на дяловете на фондовете за едногодишен период.

Раздел IV

Гранични стойности на измерените рискове и източници на информация

Чл. 27. Комитетът по управление на риска е определил следните количествени измерители за различните видове рискове на портфейлите на ФДПО на ПОД „Топлина“ и ФИП на ПОД „Топлина“, както следва:

- (1) Лихвен риск – за ограничаване на нивото на този риск, ПОД е определил следните дюрационни лимити за облигационният портфейл:
 1. ППФ „Топлина“ модифицирана дюрация – 7 години.
 2. УПФ „Топлина“ модифицирана дюрация – 8 години.
 3. ДПФ „Топлина“ модифицирана дюрация – 7 години.
 4. ПОД „Топлина“ модифицирана дюрация – 7 години.
 5. ФИПП „Топлина“ модифицирана дюрация - 10 години
 6. ФРП „Топлина“ модифицирана дюрация – 10 години
- (2) Валутен риск – за ограничаване на нивото на този риск, ПОД е определил следните лимити, като % от нетните активи на всеки фонд към валута, различна от лев или евро.
 1. ППФ „Топлина“ лимит 20%.
 2. УПФ „Топлина“ лимит 20%.
 3. ДПФ „Топлина“ лимит 30%.
 4. ПОД „Топлина“ лимит 20%.
 5. ФИПП „Топлина“ лимит 20 %
 6. ФРП „Топлина“ лимит 20 %
- (3) Ценови риск, свързан с инвестиции в акции – за ограничаване на нивото на този риск, ПОД е определил лимит на портфейлно ниво за всеки от ФДПО и ФИП за β -коефициент до 1,6 (предходните 3 месеца). (Ограничението не се прилага за ценни книжа с емитенти на територията на Република България.) За ценови риск на един пенсионен дял, измерен чрез стандартно отклонение е определил гранична стойност от 10 % (предходните 24 м).
- (4) Ликвиден риск – за ограничаване на нивото на този риск, ПОД е определил лимит гранична стойност при стойности затрудняващи изплащане на средства на осигурените лица и пенсионерите на съответния фонд или на техните наследници, както и необходимите средства по Наредба № 10 на КФН и средствата при формиране на резервите на дружеството и фондовете.
- (5) Концентрационен риск – Граничните стойности на риска от концентрация са посочени в инвестиционните политики, КСО и/или според определената в чл.2.
- (6) За инвестиционният кредитен риск, за присъдени рейтинги от сертифицирани агенции, се определя гранична стойност равно на посочената в чл.2, ал. 2 от „Наредба № 29 от 12.07.2006 г. за минималното ниво на кредитните рейтинги на банките и за определяне на държавите, международните финансови организации, пазарите и индексите на тези пазари съгласно чл. 176, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване” на КФН.
- (7) За ограничаването на риска при хеджиращи сделки Комитета е определил, че сключването на такъв тип сделки не може да доведе до увеличаване на експозицията на фонда към рисковете, свързани с дадена категория инвестиции или даден емитент до ниво, по-високо от допустимото при преки инвестиции. При прилагане на метод за оценка на хеджирането, базиран на регресионен анализ се изисква наклона на кривата на регресия да бъде отрицателен и със стойности между (-0,8;-1,25) и коефициента на детерминация, който определя степента на корелация да бъде не по-малък от 0,96. Статистическата валидност на зависимостта между хеджиращия инструмент и хеджирания актив по отношение на хеджирания риск, измерена чрез F статистиката трябва да бъде статистически значима при интервал на доверителност по-голям от 95 на сто.

Чл. 28. Комитетът по управление на риска ще си служи само с надеждни източници на информация за да определя, измерва, сравнява и анализира различните рискове на които е изложен всеки портфейл управляван от ПОД „Топлина“, както следва:

- (1) Финансови отчети на дружествата.
- (2) Анализи на банки в качеството им на довереник на облигационерите.
- (3) Одиторските доклади на дружествата.
- (4) Данни от Търговския регистър за България и неговия еквивалент в другите страни.
- (5) Официалните борсови бюлетини.
- (6) Данни, доклади и анализи от БНБ, НСИ, НОИ, НАП и КФН.

- (7) Котировките на първичните дилъри, банките и инвестиционните посредници.
- (8) Проспектите от „водещия мениджър“ (lead manager) при емитирането на нови емисии.
- (9) Оценка на рейтинговите агенции.
- (10) Електронната система за ценова информация „Bloomberg“.
- (11) Електронната система за ценова информация „Reuters“.
- (12) Възможно е да се използват и други надеждни източници на информация.

Раздел V

Наблюдение, анализ и управление на риска, свързан с инвестициите

Чл. 29. ПОД създава Комитет по управление на риска. В състава на комитета влизат: Заместник – председателят на Управителния съвет, Мениджърът по управление на риска и Главният счетоводител. С решение на Управителния съвет в състава на комитета могат да бъдат включвани и други служители на дружеството.

- (1) Комитетът по управление на риска наблюдава, измерва и управлява експозицията към рисковете упоменати в Раздел II на портфейлно ниво и съгласува тази експозиция спрямо ограниченията на Кодекса за социално осигуряване, инвестиционната политика и пазарните тенденции.
- (2) Комитетът по управление на риска контролира спазването на ограниченията за инвестиране, наложени от Кодекса за социално осигуряване и правилата описани в инвестиционната политика.
- (3) **(Изм. с решение на УС от 27.11.2023 г.)** Комитетът по управление на риска изисква регулярна информация за воденето на Регистър на рисковете по чл.2, т.15 от Наредба № 59 на Комисията за финансов надзор.
- (4) При възникване на извънредни ситуации, Комитетът по управление на риска разглежда План за действие и предлага на Управителния орган приемането му.

Чл. 30. Комитетът по управление на риска по искане на Дирекция „Инвестиции“ изготвя и предлага за одобрение на Управителния Съвет на ПОД следните списъци с контрагенти и лимити:

- (1) Списък на банките одобрени за инвестиране на средствата на ФДПО и ФИП във влогове, отговарящи на чл. 2, ал. 2 от Наредба №29 от 12.07.2006 г. на Комисията за финансов надзор.
- (2) Списък на банките и инвестиционните посредници одобрени за извършване на хеджиращи сделки, като валутни форуърди и лихвени суапи и отговарящи на изискванията на чл.4. т. 1, буква „а“ и „б“ от Наредба №34 от 04.10.2006 г. на Комисията за финансов надзор.
- (3) Списък на контрагентите одобрени за репо сделки, които могат да бъдат: банки или инвестиционни посредници, притежаващи собствен капитал в размер не по-малко от 1 500 000 лв., получили са разрешение да извършват дейност съгласно законодателството на държава членка или които подлежат на надзор от страна на компетентен орган от друга държава – страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

Чл. 31. Мениджъра по управление на риска към ПОД „Топлина“ АД:

- (1) Установява, измерва, наблюдава и участва при управлението на рисковете (поотделно, в целостта им и в техните взаимозависимости), на които са изложени пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове, включително в резултат на дейността на външни изпълнители, на които дружеството е възложило осъществяването на определени дейности по допълнително пенсионно осигуряване и свързаните с тях дейности. Подпомага управителния орган и компетентните звена на дружеството при определянето на допустимото ниво на риска при инвестиране на средствата на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и фондовете за извършване на плащания, на собствените средства на дружеството и на формираните в дружеството и фондовете резерви и участва при разработването на инвестиционните политики и на други вътрешни документи, които имат съществено отражение върху изложеността на риск на дружеството и фондовете, или изразява становища по тях.
- (2) **(Изм. с решение на УС от 27.11.2023 г.)** Изготвя Регистър на рисковете по чл.2, т.15 от Наредба № 59 на Комисията за финансов надзор.
- (3) При необходимост за идентифицирането, наблюдението и управлението на риска изисква допълнителна информация от компетентните звена на дружеството и/или външните изпълнители, на които е възложено осъществяването на определени дейности по допълнително пенсионно осигуряване и свързаните с тях дейности.

- (4) Текущо анализира информацията за рисковете и тяхното състояние, включително чрез съпоставка с предвидените количествени показатели.
- (5) Уведомява компетентните звена на дружеството за резултатите от текущия анализ по ал.4 и им оказва съдействие при изпълнение на действията по управление на риска.
- (6) Незабавно уведомява компетентните звена на дружеството и управителния орган, когато установи прекомерна изложеност на риск.
- (7) Изготвя месечни отчети за риска и неговото управление до Комитета по управление на риска.
- (8) Дава писмени препоръки за предотвратяване или ограничаване на проявлението на рисковете и за отстраняване на последиците от настъпили неблагоприятни събития.
- (9) Уведомява Комисията за финансов надзор, когато е уведомил Управителния съвет и той не е предприел подходящи и своевременни мерки за противодействие в случай на значителен риск дружеството или управляван от него фонд да не спази съществено законово изискване и това би могло да застраши в значителна степен интересите на осигурените лица или пенсионерите, както и при съществено нарушение на нормативната уредба.
- (10) Представа пред Управителния съвет годишен отчет за своята дейност и рисковете, на които са изложени дружеството и управляваните от него фондове, и участва при изготвянето на отчета по чл. 123е, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване.
- (11) Не осъществява дейности, които не са пряко свързани с дейността по управление на риска.

Чл. 32. ПОД документираща наблюдението, измерването и управлението на рисковете свързани с активите на Фонда, както и на рисковете, свързани с хеджиращите сделки чрез:

- (1) Изготвянето на справка от Мениджъра по управление на риска за дюрацията и модифицираната дюрация на дълговите книжа на портфейлно ниво и на ниво финансов инструмент (чл.13).
- (2) Изготвянето на справка от Мениджъра по управление на риска за нивото на валутният риск (чл.14).
- (3) Изготвянето на справка от Мениджъра по управление на риска за пазарният риск на ФДПО, чрез стандартното отклонение на портфейлно ниво (чл.25)
- (4) Изготвянето на справка от Мениджъра по управление на риска за риска на портфейлите за ФДЗПО на ПОД „Топлина“, чрез параметричен и исторически VaR методи, при 1-дневен времеви период (чл.24)
- (5) Изготвянето на справка от Мениджъра по управление на риска за стандартното отклонение на акциите/ индексите на регулираният пазар или β – коефициента на акциите (чл.15)
- (6) Изготвянето на тикет от дирекция „Инвестиции“ при сключването на хеджиращи сделки.
- (7) Изготвянето на оценка на ценовия риск на инвестициите в недвижими имоти на ФДПО от Мениджъра по управление на риска – на всеки 6 месеца. Предоставя се за разглеждане и обсъждане на Комитета по управление на риска.

Чл. 33. Сключване на хеджиращи сделки:

- (1) Когато комитетът по управление на риска прецени, че даден пазарен риск надвишава моментната толерантност към този вид риск, възлага на Директор „Инвестиции“ да изготви становище и предложение за възможна(и) хеджираща(и) сделка(и). Сделката (сделките) се одобрява(т) от Председателя и Заместник-председателя на Управителния съвет.
- (2) Дружеството е длъжно да закрие позицията по съответния хеджиращ инструмент изцяло или до степен, съответстваща на остатъчния риск на активите, които се хеджират с този инструмент в срок едновременно(т.е.незабавно) със закриването на позициите на фонда в този актив/активи и в случаите по т.1 или т.2 или т.3 в чл.8 ал.1 от Наредба № 34 от 4.10.2006. Хеджирането се оценява постоянно и фактически резултати се определят в рамките на отчетните периоди по чл. 9, ал. 1 от същата наредба.
- (3) ПОД изготвя и представя в КФН в срок до 20 дни от края на всяко тримесечие анализ на влиянието на сключените хеджиращи сделки върху рисковия профил на портфейлите за ФДПО и оценка на тяхната ефективност.
- (4) ПОД определя всеки работен ден стойността на пазарния риск на хеджиращите инструменти и на риска от неизпълнение на задълженията на насрещната страна по сключени форуърдни валутни договори и договори за лихвен суап и изготвя ежедневно справка за стойността на риска, съдържаща данни съгласно образца по чл.9, ал.4. от Наредба № 34 от 04.10.2006 г. на Комисията за финансов надзор.

Чл. 34. Действия при отклонение от ограниченията:

- (1) ПОД е длъжно да приведе портфейла на всеки фонд в регулация съгласно нормативната база и/или вътрешните правила за управление на риска, в нормативно определения срок и съобразно инвестиционната политика на фонда.
- (2) При нарушаване на някой от горепосочените лимити, вследствие рязка и неочаквана промяна на пазарната конюнктура, ПОД привежда активите на всеки фонд в допустимите граници в нормативно регламентирания срок.

Чл. 35. Комитетът по управление на риска разглежда на месечна база или по-често, в случай на съществена промяна на пазарните условия, количествените показатели на пазарен риск в портфейлите управлявани от ПОД „Топлина“, на база отчети изготвени от мениджъра по управление на риска. Комитетът преценява дали степента на пазарен риск съответства на инвестиционните цели, описани в инвестиционната политика на всеки фонд и на пазарните условия.

Чл. 36. Мениджър управление на риска уведомява Ръководител служба „Вътрешен контрол“ и Ръководител служба „Вътрешен одит“ при констатиране на нарушения на приложимите правила и процедури.

Чл. 37. Специализираната служба „Вътрешен контрол“ извършва текущи и периодични проверки на системата за наблюдение, измерване и управление на риска. При установяване на допуснати нарушения на нормативните изисквания, дава препоръки и срок за отстраняването им, като уведомява управителните и надзорните органи на дружеството, когато не се изпълняват дадените препоръки или предвидените допълнителни мерки.

Чл. 38. Специализираната служба „Вътрешен одит“ проверява и оценява адекватността и ефективността на системата за управление на риска, дава препоръки за отстраняване на констатираните слабости в системата за управление на риска и проследява изпълнението на одобрените от управителния орган препоръки и предвидените от него допълнителни мерки.

Преходни и заключителни разпоредби

1. Настоящите Правила за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска в Пенсионноосигурително дружество „Топлина“ АД и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания са приети от Управителния съвет на ПОД „Топлина“ АД с решение по Протокол № 287 от 19.09.2022 г., одобрено от Надзорния съвет на ПОД „Топлина“ АД с решение по Протокол № 274 от 23.09.2022 г., изменени от Управителния съвет на ПОД „Топлина“ АД с решение по Протокол № 311 от 27.11.2023 г., одобрено от Надзорния съвет на ПОД „Топлина“ АД с решение по Протокол № 297 от 30.11.2023 г., в сила от 01.12.2023 г.

2. С приемането на настоящите Правила, се отменят Правилата за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска, свързан с инвестициите на Пенсионноосигурително дружество „Топлина“ АД и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване, приети от Управителния съвет с решение по Протокол № 191 от 12.11.2018 г., одобрено от Надзорния съвет на ПОД „Топлина“ АД с решение по Протокол № 177 от 16.11.2018 г.